

© Ахтемійчук Ю.Т., Комшук Т.С., Хмара Т.В., 2013

УДК 611.91/93.06

ЕПОНІМІЧНІ НАЗВИ СУДИН ГОЛОВИ І ШИЇ

Ю.Т.Ахтемійчук, Т.С.Комшук, Т.В.Хмара

Буковинський державний медичний університет

Арнольда барабанна артерія [F.Arnold] (Вебера артерія) – передня барабанна артерія (a. tympanica anterior) – гілка нижньощелепної частини верхньощелепної артерії, яка через кам'янисто-барабанну щілину проникає у барабанну порожнину і кровопостачає її слизову оболонку. Трапляються варіанти відгалуження А. б. а. від глибокої вушної артерії (нижньощелепна група гілок верхньощелепної артерії).

Беклара анастомоз [P.Beclard] – артеріальний анастомоз в межах верхівки язика між правою і лівою глибокими артеріями язика.

Бреше вени [G.Breschet] – 1) основно-хребцеві вени (vv. basivertebrales), збирають кров від губчастої речовини тіл хребців, впадають у переднє внутрішнє хребтве венозне сплетення (plexus venosus vertebralis internus anterior); 2) вени губчатки (vv. diploicae) – внутрішньочерепні притоки внутрішньої яремної вени, розміщені в каналах губчатки кісток склепіння черепа, від яких збирають венозну кров.

Бреше пазуха [G.Breschet] – клино-тім'яна пазуха (sinus sphenoparietalis), парна, розміщена вздовж заднього краю малого крила клиноподібної кістки між листками твердої оболонки головного мозку, відкривається в передній відділ печеристої пазухи.

Везалія вена [A.Vesalius] – випускна вена (v. emissaria), пронизує непостійний отвір клиноподібної кістки, сполучаючи печеристу пазуху твердої оболонки головного мозку із зовнішніми венами голови.

Відія артерія [G.G.Vidianus] (Відіуса артерія, Відіануса артерія) – артерія крилоподібного каналу (a. canalis pterygoidei) – гілка низхідної піднебінної артерії (крило-піднебінна група гілок верхньощелепної артерії), яка по каналу клино-

подібною кістки досягає слухової труби, кровопостачаючи її стінку.

Відія вена [G.G.Vidianus] (Відіуса вена, Відіануса вена) – вена крилоподібного каналу (v. canalis pterygoidei), супроводжує однойменну артерію, збирає кров від структур у ділянці рваного отвору, впадає в крилоподібне венозне сплетення.

Віллізія артерії [Th.Willis] (Уілліза артерії) – передня і задня сполучні артерії (aa. communicantes anterior et posterior), беруть участь в утворенні артеріального кола мозку. Передня сполучна артерія з'єднує між собою праву і ліву передні мозкові артерії на рівні зорового перехрестя; задня сполучна артерія з'єднує задню мозкову артерію з внутрішньою сонною артерією.

Віллізія коло [Th.Willis] (Уілліза коло) – артеріальне коло мозку (circulus arteriosus cerebri), утворюється на нижній поверхні головного мозку внаслідок сполучення між собою правої і лівої передніх мозкових артерій, задніх сполучних (із системи внутрішніх сонних артерій) і правої та лівої задніх мозкових артерій (із системи підключичних артерій).

Галена велика вена [C. Galenus] (Галена вена) – велика вена великого мозку (v. magna cerebri), утворюється завдяки сполученню правої і лівої основних вен; завдовжки близько 1,0 см, розташована у поперечній щілині великого мозку, між нижньою поверхнею великого мозолистого тіла (зверху) та пластинкою покрівлі середнього мозку (знизу), впадає в пряму пазуху твердої оболонки головного мозку.

Галена вени [C.Galenus] – вени судинного сплетення (vv. choroideae), які є притоками глибоких вен великого мозку: верхня вена судинного сплетення впадає у кінцевий відділ верхньої

таламо-смугастої вени – притоки великої вени великого мозку, нижня вена судинного сплетення є притокою основної вени.

Галена малі вени [C.Galenus] – права і ліва внутрішні вени великого мозку (vv. internae cerebri dextra et sinistra), найбільші притоки великої вени великого мозку; кожна внутрішня вена великого мозку формується в ділянці міжшлуночкового отвору, прямує назад між двома листками судинного прошарку третього шлуночка, приймаючи численні притоки: верхню таламо-смугасту вену, верхню вену судинного сплетення та ін.

Галена пазуха [C.Galenus] – пряма пазуха (sinus rectus) твердої оболонки головного мозку, простягається у серединній сагітальній площині спереду назад уздовж лінії з'єднання заднього відділу серпа великого мозку з наметом мозочка; Г. п. з'єднує задні кінці верхньої і нижньої стрілових пазух, відкривається у стік пазух, інколи впадає у праву або ліву поперечну пазуху.

Галлера віночок [A.Haller] (Галлера артеріальне кільце, Галлера артеріальне коло, Цинна судинне кільце) – судинне кільце зорового нерва (circulus vasculosus nervi optici), утворене задніми короткими війковими артеріями навколо місця виходу з очного яблука зорового нерва і центральної артерії сітківки.

Гейстера дивертикул [L.Heister] – верхня цибулина яремної вени (bulbus superior venae jugularis) – розширення початкового відділу внутрішньої яремної вени; містить яремний клубок (glomus jugulare).

Герофіла стік [Herophilus] (Герофіла замикач, Герофіла синусний стік) – стік пазух (confluent sinus) твердої оболонки головного мозку (добре виражений у 30-35% людей), в якому збирається венозна кров від верхньої і нижньої стрілових пазух, великої вени великого мозку та потиличної пазухи.

Гіртля сплетення [J.Hyrtl] – венозне непарне щитоподібне сплетення (plexus thyroideus impar), з яким анастомозують верхні щитоподібні, гортанні, трахейні та стравохідні вени; розташоване на передній поверхні шийної частини трахеї та нижніх ділянок щитоподібної залози.

Захарченка коло [М.О.Захарченко] – артеріальне коло, яке спереду замикають кінцеві відділи правої і лівої хребтових артерій, з'єднуючись в основну артерію, а ззаду – права і ліва передні спинномозкові артерії, які починаються від відповідних хребтових артерій і з'єднуються в одну передню спинномозкову артерію.

Інгліша пазуха [J.Englisch] (Лушки синус) –

нижня кам'яниста пазуха (sinus petrosus inferior) твердої оболонки головного мозку, розміщена в однойменній борозні вздовж заднього краю кам'янистої частини скроневої кістки, парна, сполучає задню частину печеристої пазухи з верхньою цибулиною внутрішньої яремної вени (інколи впадає в сигмоподібну пазуху).

Кіссельбаха сплетення [W.Kiesselbach] (Кіссельбаха поле, Кіссельбаха місце) – венозне сплетення носа (plexus venosus nasi), розташоване в передній частині носової перегородки, переважно джерело носових кровотеч.

Кренлейна-Брюссолової схема [R.U.Krönlein і С.С.Брюссолова] – схема черепно-мозкової топографії, за допомогою якої визначають проекцію основних звивин та судин головного мозку на шкіру мозкового відділу голови. К.-Б. с. має три горизонтальні (нижня, середня і верхня), три вертикальні (передня, середня і задня) та одну сагітальну лінії. Проекція передньої мозкової артерії відповідає верхній горизонтальній лінії, яка проводиться паралельно середній горизонтальній через точку перетину проекційної лінії бічної борозни та задньої вертикальної лінії. Проекція середньої мозкової артерії визначається в початковому відділі проекційної лінії бічної борозни, а проекція поділу середньої мозкової артерії на основні гілки відповідає місцю перетину передньої вертикальної та середньої горизонтальної ліній. Проекція задньої мозкової артерії визначається над середньою горизонтальною лінією в задньому її відділі. Проекція мозкової частини внутрішньої сонної артерії визначається у квадраті, утвореному нижніми двома горизонталями та передніми двома вертикалями. Проекція стовбура середньої оболонкової артерії визначається в точці перетину передньої вертикальної та нижньої горизонтальної ліній.

Крювель'є вена [J.Cruveilhier] – занижно-щелепна вена (v. retromandibularis), що являє собою безпосереднє продовження поверхневої скроневої вени; прямує вниз попереду вушної раковини, пронизує привушну слинну залозу, далі прямує позаду гілки нижньої щелепи і збоку від зовнішньої сонної артерії. На рівні кута нижньої щелепи К. в. повертає вперед і впадає в лицеву вену або у внутрішню яремну вену.

Лаббе вена [L.Labbe] – нижня сполучна вена (v. anastomotica inferior) – притока середньої поверхневої вени великого мозку, що прямує вниз на верхньобічній поверхні півкулі великого мозку на межі між скроневою та потиличною частками; анастомозує з нижніми венами великого мозку і впадає в поперечну пазуху твердої оболонки.

Лушки трахейне кільце [H.Luschka] – венозне трахейне кільце, яке немов віночок оточує початок шийної частини трахеї; утворене трахейними, гортанними, верхніми щитоподібними та стравохідними венами, які сполучаються із щитоподібним сплетенням.

Нейбауера артерія [J.E.Neubauer] – безіменна щитоподібна артерія (a. thyroidea ima) – непостійна судина (10-12%), яка починається від плечо-головного стовбура або дуги аорти, або внутрішньої грудної артерії, або щито-шийного стовбура; бере участь у кровопостачанні щитоподібної залози (іноді й загруднинної залози), розміщена в передтрахейному клітковинному просторі шиї.

Пирогова венозний кут [М.І.Пирогов] (Пирогова яремний кут) – парний венозний кут (angulus venosus) між підключичною і внутрішньою яремною венами, які утворюють плечо-головну вену.

Пуар'є вузли [P.J.Poirier] – щитоподібні лімфатичні вузли (nodi lymphatici thyroidei), відносяться до передніх глибоких шийних лімфатичних вузлів, розміщені біля верхнього краю перешийка щитоподібної залози.

Раубера вена [A.A.Rauber] – 1) вена шишкоподібного тіла (v. corporis pineale), збирає кров від шишкоподібної залози і впадає у внутрішню вену великого мозку; 2) щічна вена (v. buccinatoria), яка в ділянці щічного м'яза з'єднує лицеву вену з крилоподібним сплетенням.

Рідлея пазуха [H.Ridley] – печериста пазуха (sinus cavernosus), парна, розміщена на внутрішній основі черепа обабіч турецького сідла. Крізь Р. п. проходить печериста частина внутрішньої сонної артерії в оточенні нервового симпатичного печеристого сплетення та відповідного нерва. У бічній стінці Р. п. розміщені послідовно зверху вниз такі черепні нерви: окоруховий (III), блоковий (IV), очний (V₁) і верхньощелепний (V₂).

Робінсона канал [F.V.Robinson] – нижньощелепний венозний канал, прямує від комірки одного з великих кутніх зубів на внутрішню поверхню нижньої щелепи; вихідний отвір розташований біля верхнього краю отвору нижньої щелепи; спостерігається у плодів та немовлят як варіант розвитку венозних каналів нижньої щелепи.

Розенталя вена [F.Ch.Rosenthal] – основна вена (v. basalis), парна, формується на нижній поверхні лобової частки півкулі великого мозку в ділянці передньої пронизаної речовини, збирає кров від сірого горба та сочевицеподібного ядра і прямує назад; на верхній поверхні пластинки покривлі середнього мозку, попереду верхніх гор-

биків, права і ліва Р. в. впадають у велику вену великого мозку.

Роландо артерія [L.Rolando] – артерія центральної борозни (a. sulci centralis), що є гілкою середньої мозкової артерії; виходить з бічної борозни і заходить у центральну борозну півкулі великого мозку, де ділиться і кровопостачає верхньобічні ділянки задньої частини лобової і передньої частини тім'яної часток півкулі великого мозку.

Рюйса вени [F.Ruysch] – завиткові вени (vv. vorticosae), кількістю 4-6, формуються у товщі судинної оболонки очного яблука і виходять з нього вздовж екватора; збирають кров від власне судинної оболонки, війкового тіла та райдужки, впадають у верхню і нижню очні вени, які впадають у печеристі пазухи твердої оболонки головного мозку.

Сальмона артерія [A.Salmon] – підпотилична артерія (a. suboccipitalis), бере участь у кровопостачанні підпотиличних м'язів, атлантапотиличного і атланта-осьових суглобів.

Санторині випускник [G.D.Santorini] – тім'яна випускна вена (v. emissaria parietalis), пронизує тім'яний отвір однойменної кістки, сполучає верхню стрілову пазуху твердої оболонки головного мозку з поверхневою скроневою веною (притока занижньощелепної вени).

Свіяженінова сплетення [Г.А.Свіяженінов] – занижньощелепне венозне сплетення (plexus venosus retromandibularis), утворене венами потиличної ділянки і соскоподібного відростка; через соскоподібну випускну вену зазначені вени сполучаються із сигмоподібною пазухою твердої оболонки головного мозку.

Сільвія артерія [Fr.Sylvius] – середня мозкова артерія (a. cerebri media), яка є найбільшою кінцевою гілкою внутрішньої сонної артерії; заглиблюється у бічну борозну півкулі великого мозку, прямує в ній вгору і назад, виходить на верхньобічну поверхню півкулі. С. а. кровопостачає верхньобічні ділянки лобової, тім'яної та скроневої часток великого мозку (кору, частково основні ядра і білу речовину).

Сільвія вени [Fr.Sylvius] – середні поверхнева і глибока вени великого мозку (vv. mediae superficialis et profunda cerebri): 1) середня поверхнева вена великого мозку формується з венозної сітки м'якої оболонки на верхньобічній поверхні півкулі великого мозку у верхньому відділі центральної борозни, анастомозує з верхньою стріловою пазухою. У центральній борозні вена прямує вниз до бічної борозни, по якій іде вперед до бічної ямки великого мозку, виходить на ни-

жню поверхню півкулі і впадає в печеристу або клино-тім'яну пазуху твердої оболонки головного мозку; 2) середня глибока вена великого мозку бере початок у глибині заднього відділу бічної борозни півкулі, прямує вперед, вниз і медіально, збираючи кров від прилеглих ділянок півкулі. На рівні сосочкових тіл середня глибока вена великого мозку впадає в основну вену.

Стара залоза [H.Stahr] – лицевий лімфатичний вузол (nodus lymphaticus facialis), розташований по ходу лицевої артерії.

Тролара вена [P.Trolard] (Бровнінга вена) – верхня сполучна вена (v. anastomotica superior), яка сполучає середню поверхневу вену та верхні вени великого мозку; впадає у верхню стрілову пазуху твердої оболонки головного мозку.

Тролара венозне сплетення [P.Trolard] – венозне сплетення каналу під'язикового нерва (plexus venosus canalis nervi hypoglossi), яке оточує під'язиковий нерв в однойменному каналі потиличної кістки. Вени Т. в. с. сполучають верхню цибулину внутрішньої яремної вени з переднім зовнішнім хребтовим венозним сплетенням.

Труз'є вузол [Ch.E.Troisier] (Вірхова залоза) – лівий надключичний лімфатичний вузол (nodus lymphoideus supraclavicularis sinister); при наявності метастазів пальпується як щільне рухливе утворення над ключицею, біля бічного краю бічної (ключичної) ніжки груднинно-ключично-соскоподібного м'яза.

Цинна артерія [J.G.Zinn] – центральна артерія сітківки (a. centralis retinae), починається від початку очної артерії, прямує вперед уздовж зорового нерва; має позаочну і внутрішньоочну частини. Приблизно за 1,0 см від заднього полюса очного яблука Ц. а. проникає в товщу зорового нерва і по ньому входить в очне яблуко в ділянці заглибини диска зорового нерва, де променеподібно розгалужується в судинній оболонці під сітківкою.

Цукеркандля вени [E.Zuckerkanndl] (Цукеркандля венозне сплетення) – венозні анастомози між носовими венами і печеристими пазухами твердої оболонки головного мозку.

Шарко артерія [J.M.Charcot] – кровоточива артерія (a. haemorrhagica) – одна з гілок середніх центральних артерій, які починаються від середньої мозкової артерії. Ш. а. простягається по зовнішній поверхні лушпини, живлячи її, хвостате ядро і внутрішню капсулу кінцевого мозку. Назва артерії зумовлена її частими розривами.

Швальбе вени [G.A.Schwalbe] – передні війкові вени (vv. ciliares anteriores), які збирають кров від війкового м'яза; в них впадають білково-оболонкові вени, які збирають кров від венозної білково-оболонкової пазухи Шлемма-Ляута. Вийшовши з білкової оболонки ока, Ш. в. сполучаються з надбілково-оболонковими венами, що збирають кров від повік і сполучної оболонки ока, і впадають у вени зовнішніх м'язів ока, а вони – у верхню і нижню очні вени.

Список використаної літератури

1. *Анатомія людини: в 3 т. / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р.Сапін, А.І.Парахін; за ред. В.Г.Черкасова, А.С.Головацького. – Том 3. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 376 с.*
2. *Донат Тибор. Толковий анатомический словарь / Донат Тибор. – Будапешт, 1964. – 590 с.*
3. *Кернесюк Н.Л. Оперативная хирургия и топографическая анатомия. Ч. 1. Общая оперативная хирургия и топографическая анатомия: учебник / Кернесюк Н.Л. – Екатеринбург: Изд. УГМА, 2003. – 312 с.*
4. *Круцяк В.М. Анатомія черепних нервів / Круцяк В.М., Кривецький В.В., Кривецька І.І. – Чернівці: Медик, 1999. – 112 с.*
5. *Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В.Г.Черкасов, І.І.Бобрик, Ю.Й.Гумінський, О.І.Ковальчук; за ред. В.Г.Черкасова. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.*
6. *Словник-довідник з клінічної анатомії – російсько-українсько-латинський [уклад. Р.М.Портус]. – Запоріжжя: Поліграф, 2005. – 560 с.*
7. *Топоров Г.Н. Словарь терминов по клинической анатомии / Г.Н.Топоров, Н.И.Панасенко. – М.: Медицина, 2008. – 464 с.*

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Надійшла 19.11.2012 р.